

Høgskulen
på Vestlandet

BACHELOROPPGAVE

Hvordan koronapandemien har påvirket arbeidsinnvandring i byggebransjen?

How has the corona pandemic affected labor immigration in the construction industry?

Kandidatnummer:
434 & 421

BO6-2011
Institutt for økonomi- og administrasjon
Veileder: Leiv Opstad
24.05.2022

Jeg bekrefter at arbeidet er selvstendig utarbeidet, og at referanser/kildehenvisninger til alle kilder som er brukt i arbeidet er oppgitt, jf. Forskrift om studium og eksamen ved Høgskulen på Vestlandet, § 12-1.

Sammendrag

I denne oppgaven tar vi for oss hvordan koronapandemien har påvirket arbeidsinnvandringen i byggebransjen i Norge. Vi har tatt utgangspunkt og avgrenset oppgaven til å gjelde arbeidsinnvandring fra Polen, knyttet til byggebransjen i Norge.

- *Finnes det en tendens til at arbeidsinnvandrere forsvinner, - skyldes dette korona?*
- *«Har koronapandemien ført til at byggeprosjekter stoppet opp?»*

I drøftetekapittelet drøfter vi forskningsspørsmålene hver for seg, og trekker inn relevant informasjon fra teori og empiri kapittelet.

Vi har brukt en kvalitativ metode og gjennomført et dybdeintervju, samt brukt sekundærkilder i teori og empiri om arbeidsinnvandring, og koronapandemien. Med funnene våre har vi forsøkt å finne en sammenheng mellom redusert arbeidsinnvandring og koronapandemien.

Abstract

In this thesis, we consider how the corona pandemic has affected labor immigration in the construction industry in Norway. We have taken as our starting point and limited the task to apply to labor immigration from Poland, related to the construction industry in Norway.

"Has the corona pandemic made migrant workers disappear?"

- Has the corona pandemic led to construction projects coming to a halt? »

In the discussion chapter, we discuss the research questions separately, and include relevant information from the theory and empirical chapter.

We have used a qualitative method and conducted an in-depth interview, as well as used secondary sources in theory and empirical data on labor immigration, and the corona pandemic. With our findings, we have tried to find a connection between reduced labor immigration and the corona pandemic.

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning.....	6
1.1 Problemstilling.....	6
1.1.1 Avgrensing	6
1.2 Motivasjon for oppgaven	7
1.3 Bakgrunn - Koronapandemiens tidslinje.....	7
1.3.1 Handelsavtaler	7
1.3.2 EØS-avtalen	8
1.3.3 Schengen-avtalen.....	8
2.0 Teori og Empiri.....	8
2.1 Arbeidsinnvandring fra polen.....	11
2.2 Byggebransjen i nyere tid.....	13
2.3. Presentasjon av basismodellen	14
2.3.1 En foreslått utvidelse av basismodellen	16
2.3.2 Bruk av begge modellene (satt sammen).....	17
3. Metode.....	18
3.1 Kvalitativ metode	18
3.2 Forskningsdesign	19
3.3 Datainnsamling.....	21
3.4 Utvalgsstrategi og rekruttering av primærdata.....	21
3.5 Utforming av intervju.....	22
3.6 Innsamling av sekundærdata	23
3.7 Reliabilitet og validitet.....	24
3.7.1 Reliabilitet (Pålitelighet)	24
3.7.2 Validitet	24
3.7.3 Troverdighet (intern validitet).....	25
3.7.4 Overførbarhet (ekstern validitet)	25

3.8 Bekreftbarhet (objektivitet)	25
4.0 Drøfting	25
4.1 Forsknings spørsmål 1:.....	26
4.2 Forsknings spørsmål 2:.....	29
5.0 Konklusjon	31
6.0 Kildehenvisning:	32
Vedlegg	35

Figurliste:

Figur. 1: Innvandring etter innvandringsbakgrunn (side 5)

Figur. 2: Gjennomsnittlig BNP pr. Innbygger (inflasjonsjustert) (side 7)

Figur. 3: Byggevareindeks - for busteder. Materialindekser for trelast, betong og stål 2001 – 2021 (side 8)

Figur. 4: Forskjellige grader av struktur på intervjuet.

1.0 Innledning

Statistikk fra SSB viser at det i 2019 ble målt 16 622 arbeidsinnvandrere i Norge. Grunnet etterspørselen etter fagutdannede i Norge består disse i all hovedsak av personer med yrkesfaglige bakgrunn. Polske arbeidsinnvandrere er den største gruppen. (*Forvarsler om polsk retur - Arbeidslivet.no, 2020.*) Samme statistikk året etter (2020) ble det målt 12 012 arbeidsinnvandrere. Vi ser da at tallene har endret seg dramatisk med koronapandemien. (*Fakta om innvandring, 2022.*) Koronapandemien startet ved at et SARS-virus kalt Covid-19 spredde seg globalt fra en by kalt Wuhan i Kina. Det første tilfellet av korona i Norge skjedde 26. februar 2020. Dette skremte en hel nasjon, og myndighetene iverksatte fort smittevernregler og karantene. Lockdown av land og samfunn, flokkimmunitet, og etter hvert vaksineringsstrategier som ble tatt i bruk for å minimere smitte og dødsfall. Oppgaven tar for seg hvordan koronapandemien påvirket arbeidsinnvandringen til byggebransjen i Norge. I denne sammenhengen nevnes reiserestriksjonene som ble besluttet, og arbeidsinnvandrere som ble nektet å komme inn i landet.

1.1 Problemstilling

«Hvordan har koronapandemien påvirket arbeidsinnvandring i byggebransjen?»

Vi har forsøkt å besvare problemstillingen utfra to forskningsspørsmål:

- «Finnes det en tendens til at arbeidsinnvandrere forsvinner, skyldes dette korona?»
- «Har koronapandemien ført til at byggeprosjekter stoppet opp?»

1.1.1 Avgrensning

Vi har valgt å avgrense oppgaven til å se på hvordan koronapandemien påvirket arbeidsinnvandring i byggebransjen i Norge. Vi har valgt å se på det som skjedde under koronaårene 2019-2021. Unntaket er når vi referer til tidligere forskning som gir oss informasjon å sammenligne med.

Vi har også valgt å avgrense arbeidsinnvandringen til arbeidsinnvandring fra Polen. Dette er gjort på grunnlag av at det er der mesteparten av de som arbeidsinnvandrer til Norge kommer fra.

1.2 Motivasjon for oppgaven

Vår motivasjon for oppgaven er at vi så en nedgang i antall arbeidsinnvandrere de siste årene. Vi ville forske på om dette hadde en tilknytning til koronapandemien som rammet hele verden. Vi brukte dermed denne oppgaven som en mulighet til å belyse funn på disse temaene.

1.3 Bakgrunn - Koronapandemiens tidslinje

Dette er en tidslinje som viser hendelser som påvirket arbeidsinnvandring til Norge under koronapandemien.

2020:

- 26.februar første tilfelle av koronasmitte i Norge ble avdekket.
- 14.mars fraråder regjeringen alle reiser som ikke er strengt nødvendig til alle land.
- 15.mars ble det innført reisekontroll for utlendinger uten oppholdstillatelse. Unntaket var nordmenn på reise, og arbeidere fra EØS-land som arbeidet i Norge.
- 9.april fikk flere EØS-borgere som arbeidet i Norge lov til å komme inn i landet.
- 15.juli åpnet Norge for innreise for personer bosatt i EØS/Schengen-området.

2021:

- 29.januar utgangspunktet kunne bare kun utlendinger som var bosatt i Norge få anledning til å reise inn i landet.
- 20. april fortsetter regjeringen med strenge innreiserestriksjoner.
- 21.mai Innreisende fra EØS/Schengen-området med lavt smittetall slipper karantenehotell.
- 11.juni De som er fullvaksinerte eller har hatt korona siste 6 måneder slipper innreisekarantene dersom de viser norsk koronasertifikat
- 1. oktober Norge åpner alle grenseoverganger.

2022:

- 26.januar avvikles kravet om innreisekarantene.
- 1. februar fjerner regjeringen mange koronaregler.

1.3.1 Handelsavtaler

I denne delen av oppgaven tar vi for oss EØS-avtalen og Schengen-avtalen. Utvidelsen av av EU til Øst-Europa, gjennom medlemskapet i EØS hadde statsborgere i EU medlemsland nærmest ubegrenset tilgang å arbeide i Norge. Dette er sentrale avtaler som bidrar til økt samarbeid mellom europeiske land som Norge nytter

1.3.2 EØS-avtalen

EØS-avtalen er en handelsavtale mellom 30 europeiske land. Gjennom EØS-avtalen kan land som ikke er med i EU likevel delta i EU' marked. Fordi Norge er med i EØS-avtalen er Norge en del av EU's indre marked og gir tilgang til de 30 landene som er med i handelsavtalen. Dette innebærer å kjøpe og selge varer og tjenester, og bruke utenlandsk arbeidskraft. (regjeringen.no, 2021)

1.3.3 Schengen-avtalen

Schengen-avtalen er en del av justis- og innenriksområdet til EU. Gjennom Schengen-avtalen har alle involverte land indre reisefrihet som gjør det lettere å pendle mellom land for å arbeide, slik som arbeidsinnvandrere gjør.

Schengen-avtalen tar også for seg et internasjonalt politisamarbeid mellom landene. Politisamarbeidet er nødvendig ettersom åpne grenser kan føre til grenseoverskridende kriminalitet, flyktestrømmer, ulovlig innvandring, og arbeidsinnvandring.

Norge undertegnet avtalen om å bli med i Schengen-avtalen 18.mai 1999, og ble operativt integrert i samarbeidet i 2001. (regjeringen.no, 2018)

2.0 Teori og Empiri

Forskningsspørsmål 1:

- *«Finnes det en tendens til at arbeidsinnvandrere forsvinner, - skyldes dette korona?»*

Forskningsspørsmål 2:

- *Har byggeprosjekter stoppet opp som følge av koronapandemien?*

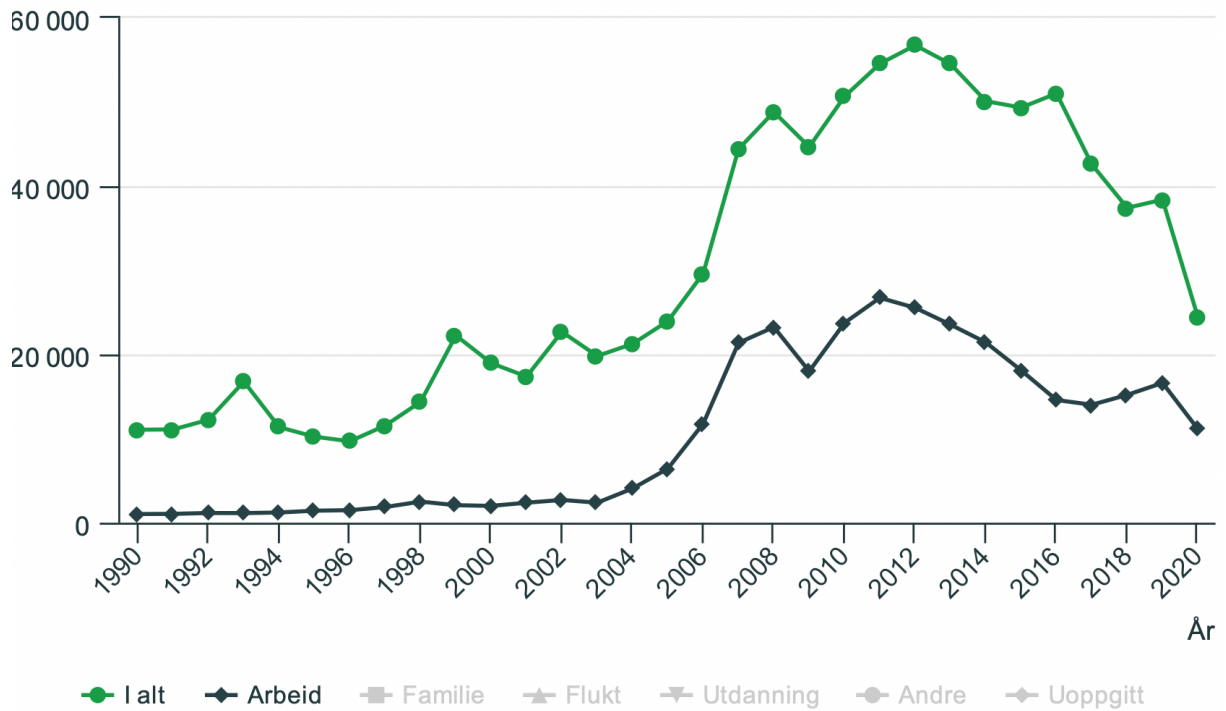
I dette kapittelet samler vi inn relevant teori og empiri for å gi kunnskap og understøttende informasjon for å være i stand til å svare på forskningsspørsmålene våre. Oppgaven avslutter med problemstillingen. Empiri er erfaring eller data som grunner eller understøtter seg på erfaring. Begrepet brukes i forskning om kunnskap innhentet ved hjelp av systematiske observasjoner og undersøkelser. (Malt & Tranøy, 2021)

Vi har gjennom forskningsprosessen har samlet inn primær- og sekundærdata. Vi har benyttet et kvalitativt dybdeintervju som primærdata. Respondenten vi intervjuet er en sentral aktør i byggebransjen i Norge, respondenten er dagligleder og styremedlem i svært mange selskaper. Selv om vi i utgangspunktet resonerte oss frem til at intervjuet ikke på noen måte kan generalisere en bransje, da det bare finnes en respondent, ønsker vi likevel å bruke intervjuet som en del av vår empiri. Vi besluttet derfor å benytte sitater fra intervjuet aktivt i Teori og empiri, samt drøftingskapittelet. Hensikten med avgjørelsen var å underbygge våre funn, ved at andre også har en lik forståelse av situasjonen fra innsiden av bransjen, samt komplimentere funnene, ved å studere fenomen fra flere vinkler.

Videre har vi benyttet statistikk, relevante forskningsrapporter, basismodell, utsagn fra relevante personer som sekundærdata. (Primærdata ligger vedlagt)

«Koronapandemien la en sterk demper på innvandring i fjor»

(Koronapandemien la en sterk demper på innvandringen i fjor, 2021.) Rapporten viser at den reduserte arbeidsinnvandringen er et resultat av koronarestriksjoner, i likhet med tidligere funn utgjorde arbeidsinnvandrere den største gruppen innvandrere til Norge. 11 100 ikke-nordiske statsborgere pendlet til Norge grunnet arbeid i løpet av 2020. Det er omlag 5 500 færre enn året før. Rapporten viser til statistikk som viser at tallet på arbeidsinnvandrere fra ikke-nordiske land ikke har vært så lavt siden årene 2005/2006. Figuren (figur. 1) viser en oppgang i antall arbeidsinnvandrere rundt 2009, dette skyldes at Norge klarte seg bedre etter finanskrisen enn mange andre land, noe som førte til stor pågang fra arbeidsinnvandrere. Polske arbeidsinnvandrere utgjør den største ikke-nordiske gruppen, og utgjør 2 600 mennesker, omlag 1 000 færre enn året før. *(Koronapandemien la en sterk demper på innvandringen i fjor, 2021.)*

Figur. 1 – Innvandring etter innvandringsbakgrunn (SSB, 2021)

Nylig ble vise presidenten i NHO Anniken Hauglie intervjuet i podcasten «Stormkast» med Peter Stordalen og tidligere redaktør i E24 Per Valebrokk. Tema for podcasten var krisen i Ukraina, men også arbeidsinnvandring ble diskutert. I den anledning utalte Hauglie at NHO så på bekymring om at mange sysselsatte arbeidsinnvandrere før korona ikke har kommet tilbake. (Stordalen, 2022)

Denne bekymringen er mulig å spore i flere av artiklene vi har brukt som kildemateriale, blant annet en artikkel skrevet av arbeidslivet, med tittelen «korona-krisa: Mister vi våre gode hjelpere for – godt?» (Korona-krisa, 2020) Her ble det stilt spørsmål ved hvilke konsekvenser koronapandemien kunne ha for byggebransjen. Samt bekymring for om arbeidsinnvandrerne vil returnere til Norge etter koronapandemien. Det ble begrunnet med en at Norge ikke lenger er like attraktivt land å jobbe i som det har vært.

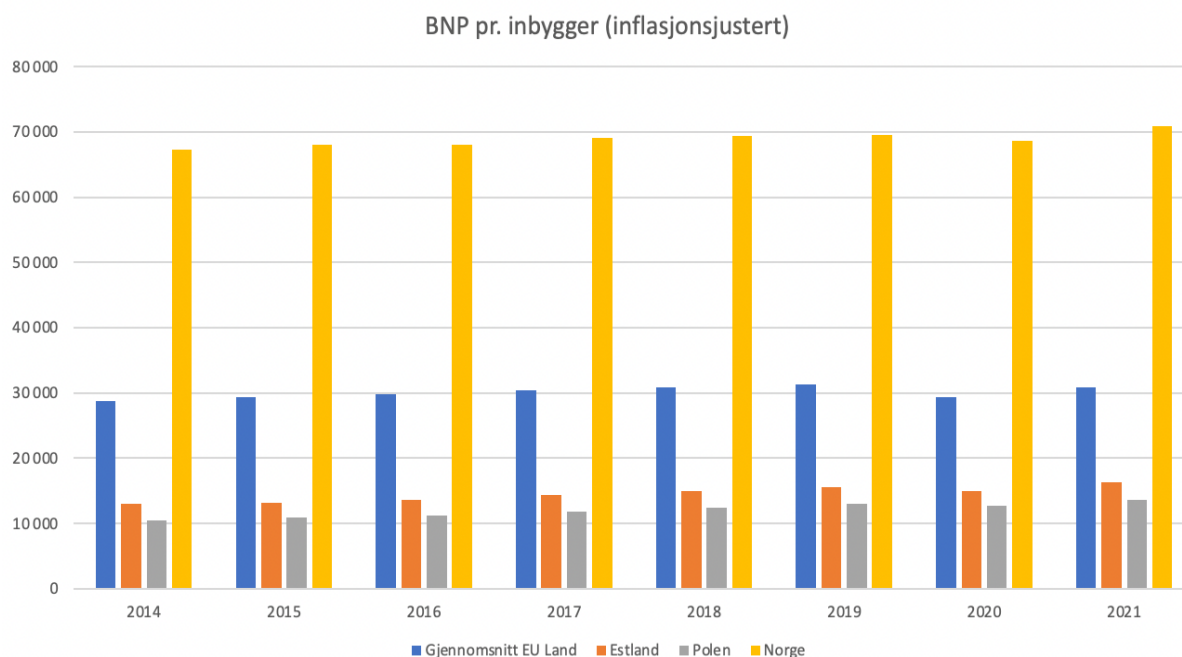
Fra innsamlet primærdata (se vedlegg nr. 1) er det estimert at rundt 80% av arbeiderne på en byggeplass kommer gjennom arbeidsinnvandring. Dette indikerer at byggebransjen er helt avhengig av arbeidsinnvandring. De fleste arbeidsinnvandrerne kommer fra land i Øst-Europa som er med i Schengen-avtalen, hovedsakelig, Polen og Litauen.

2.1 Arbeidsinnvandring fra Polen

For å svare på delspørsmålet «Finnes det en tendens til at arbeidsinnvandrere forsvinner, - skyldes dette koronapandemien?» tar oppgaven for seg funn og statistikk før og under korona. Dette gjøres for å sammenligne ulike faktorer, og avdekke en eventuell sammenhengende med koronapandemien.

Den polske ambassadøren i Norge, Iwona Woicka Żuławska, presenterte tall fra arbeidslivet. Hvor hun presenterte tall som viste tegn på mindre arbeidsinnvandring allerede før koronakrisen. Året 2017 var det første året vi så en nedgang i arbeidsinnvandring, på cirka 3%. Hun vektlegger at en mulig årsak er at den økonomiske veksten i Polen har vært bedre enn andre land Europa. Polen har hatt krypende lønnsforskjeller i forhold til andre land i Europa, og har hatt en gjennomsnittlig lønnsøkning på 32% fra år 2008-2018. Norge har hatt en relativt lav lønnsvekst i forhold til den voksende økonomien til Øst-Europa. Denne sammenhengen sees som en faktor til nedgangen av arbeidsinnvandring fra Polen til Norge. Den polske ambassadøren viste til at den polske lønnen økte fra 47,5% til 60% av norsk lønn fra 2015-2019. Videre vises det til en undersøkelse rettet mot polske arbeidsinnvandrere, der svarer 40% at de blitt i hjemlandet dersom de hadde tjent om lag 6000 zlotty, estimert til rundt 15000 NOK i 2020. Videre viser undersøkelsen at to tredjedeler ville ha jobbet i hjemlandet for en lønn mellom 6000-8000 zlotty. (*Forvarsler om polsk retur - Arbeidslivet.no*, 2020.)

Den gjennomsnittlige polske månedslønnen i første kvartal av 2020 var om lag 5330 zlotty. Dette er nær en tilfredsstillende lønn i Polen og indikerer at det kan bli mindre lønnsomt for en polsk arbeidstaker å jobbe i Norge. (*Forvarsler om polsk retur - Arbeidslivet.no*, 2020.)

Figur 2. Gjennomsnittlig BNP pr. Innbygger (inflasjonsjustert)(Statistics | Eurostat, 2014-21.)

Da smitten økte i 2020 opplevde mange arbeidsinnvandrere at de var årsaken til av økt smitte i landet. Media tok i bruk ord som importsmitte som førte til at arbeidsinnvandrere ble negativt preget og følte seg uglesett på grunn av dette. Flere arbeidsinnvandrere har også opplevd å bli dårlig og urettferdig behandlet ved at de har mistet jobben over natten fordi prosjekter ble utsatt eller kansellert på ubestemt tid. Når pandemien nådde Norge var én av tre av de som ble permittert utenlandske. (NTB, 2021.)

Arbeidsinnvandrene opplevde vanskelige dilemmaer om de skulle holde seg i hjemlandet på ubestemt tid for å besøke familien, eller bli igjen i Norge for å jobbe eller vente på at prosjekter skal fortsette. Et eksempel på dette er en arbeidsinnvandrer som stilte til et intervju med VG nå i ettertid av korona. Han ga uttrykk for hvordan han opplevde koronasituasjonen og reiserestriksjonene. Arbeidsinnvandreren beskriver situasjonen som dramatisk, og uoversiktlig i den forstand at han ikke visste når han kunne dra hjem igjen og besøke familien sin. (*Annonserinnhold*, 2021.)

En rapport fra arbeidslivet som ble publisert i starten av 2020 tok for seg tematikken knyttet til koronakrisen. Rapporten uttrykker sin bekymring for om koronakrisen kan bli et

vendepunkt for arbeidskraften Norge får fra Øst-Europa. Denne bekymringen oppsto etter at mange arbeidsinnvandrere på bygg- og anleggsbransjen på kort sikt mistet jobb og inntekt. (Korona-krisa, 2020.)

2.2 Byggebransjen i nyere tid

Vår informant i dybdeintervjuet gav oss informasjon om hvor tilgjengelig arbeidskraft er i dag i forhold til 5-10 år siden, og svarte: «arbeidskraft er tilgjengelig, men det er knapphet på arbeidskraft nå». Det ble videre stilt spørsmål om knappheten på arbeidskraft kommer av at arbeidsinnvandrere ikke har kommet tilbake på grunn av koronarestriksjonene» Intervjuobjektet svarte bekreftende på dette.

Intervjuobjektet opplyste også at råvarepriser var en faktor for at byggeprosjekter hadde stoppet opp. Han nevnte: at det har vært en vekst på 11% eller 12% på prisene fra november 2020 til november 2021 og så har jeg hørt nå at vi snakker om syv prosent fra november 21 til nå.» Dette utsagnet støttes av figuren under (figur. 3)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Materialindeks								
Trelast	98,1	100,0	103,0	108,3	114,1	117,6	120,1	193,9
Betong	84,9	100,0	101,9	103,7	105,8	108,7	109,1	115,2
Betongelement	98,6	100,0	101,0	104,0	106,3	107,0	107,3	107,2
Armeringsstål	95,0	100,0	104,5	113,6	129,2	138,3	131,0	172,8
Konstruksjonsstål	95,8	100,0	100,0	94,7	101,6	102,5	101,5	136,9
Endring frå førre år (prosent)								
Trelast	9,6	1,9	3,0	5,1	5,4	3,3	2,1	61,4
Betong	3,0	3,1	1,9	1,8	2,0	2,7	0,4	5,7
Betongelement	0,6	1,4	1,0	3,0	2,2	0,8	0,3	-0,1
Armeringsstål	0,4	5,3	4,5	8,7	13,7	7,0	-5,2	31,9
Konstruksjonsstål	3,3	4,4	0,0	-5,3	7,3	1,1	-1,0	34,9

Figur. 3 – Byggevarerindeks - for busteder. Materialindekser for trelast, betong og stål 2001 – 2021 (08656, 2005-21.)

(Figuren tar utgangspunkt i året 2015 som referanseår (100), det betyr at alle indekstall viser prisendring i forhold til referanseåret 2015)

I en artikkel skrevet av Jon Sandnes i Byggenæringens Landsforening får vi et innblikk i hvilke følger koronapandemien har hatt for byggeprosjekter i Norge. Han hevdes det at

byggenæringen har til viss grad klart å holde hjulene i gang, men at det har vært krevende for enkelte bedrifter, og arbeidsinnvandrere. Det har vært flere stengte varehus, forsinkelser i vareleveranser av råmateriale, og til og med kanselleringer fra leverandører. I artikkelen kommer det frem at NHO utførte en medlemsundersøkelse som avdekket store forskjeller i oppfattelsen av hvordan bedrifter opplevde markedssituasjonen. De avdekket at fire av ti bedrifter opplevde markedssituasjonen som god. I tillegg til dette var det stor forskjell på hvordan forskjellige bransjer opplevde situasjonen. Et eksempel på dette er at 29% av entreprenørbransjen svarte at situasjonen var god, også 72% av treindustribransjen svarte at situasjonen var god. I undersøkelsen avdekker 38% at leveringsforsinkelse av råstoff og byggemateriale var et problem. Noe av forklaringen kan være stor etterspørsel både nasjonalt og internasjonalt, valutakurs, og redusert flyt av varer som følge av koronapandemien. (*Frykter forsinkelser av byggeprosjekter, 2021.*)

2.3. Presentasjon av basismodellen

Modellen vi har benyttet tar utgangspunktet i forholdet mellom lønnsnivå og inn- og utvandring er Cappelen og Brunborgs basismodell fra 2009 (Brunborg & Cappelen, 2009.). Utvidelsen av denne modellen har vi benyttet til å faktorer som ligger bak våre statistiske funn.

Cappelen og Brunborg utvidet og videreutviklet modellen, basert på det teoretiske grunnlaget opprinnelig tilbake til 1951. Grunnmodellen utdypes senere av (Borjas, 1994). I motsetning til de første anvendelsene av modellen justerte Brunborg og Cappelen lønninger for kjøpekraft. (*MasteroppgaveDUO.pdf, 2010., s. 6*) Brunborg og Cappelens basismodell anvendes i utgangspunktet som teori og hjelpemiddel til å forutsi migrasjonsavgjørelse basert på lønnsforskjeller i opphavs- og destinasjonsland, ved hjelp av konjunktursvingninger. Modellen anvendes i utgangspunktet til å forutsi all type migrasjon. (Brunborg & Cappelen, 2009., s. 7) Basismodell benyttet statistikk basert på en definisjon av en immigrant. Denne definisjonen definerte ikke arbeidsinnvandrere som immigranter hvis de ikke hadde oppholdt seg i Norge i mer enn 6 måneder. (Borjas, 1994, s. 7) Arbeidsinnvandrere var derfor en gruppe som ikke ble tatt med. Justeres imidlertid basismodellen til også å fange opp det relative prisnivået i et land, i stedet for å bare basere

seg på inntektsforskjeller kan modellen anvendes til å forutsi arbeidsinnvandring også. Johansen (*MasteroppgaveDUO.pdf*, 2010.) skrev i 2010 en masteroppgave ved Universitet i Oslo (UiO), hvor han beskrev forslag til utvidelse av basismodellen, til å gjelde sesongarbeidere og pensjonister. Videre ble begge de to modellene satt sammen for å illustrere sammenheng og samspill. Vi ønsker å bruke alle tre modellene i vårt teorigrunnlag.

Modellen tar utgangspunkt i to land, opprinnelige landet (opphavslandet) indeks (0) og destinasjonen (ankomstlandet) indeks (d). På logaritmisk form vil individ som ikke emigrerer motta følgende lønn, justert for kjøpekraftsparitet: (Brunborg & Cappelen, 2009., s. 5)

$$(1) \ln w_o = \mu_o + \varepsilon_o \text{ hvor } \varepsilon_o \sim N(0, \sigma_o^2)$$

- μ_o : Tolkes som faktorer som bestemmer den enkeltes lønn av individuelle (kjønn, alder eller utdanning).
- ε_o : Fanger opp uobserverbare faktorer, med gjennomsnitt 0 og varians σ_o^2 .

For enkelthets skyld, er en lignende lønnsmodell i destinasjonslandet, for de som ønsker å emigrere: (Brunborg & Cappelen, 2009, s. 5)

$$(2) \ln w_d = \mu_d + \varepsilon_d \text{ hvor } \varepsilon_d \sim N(0, \sigma_d^2)$$

Feilleddene er muligens korrelert med koeffisient ρ . Beslutningen om å migrere eller ikke, bestemmes av fortegnet til en indeks I: (*MasteroppgaveDUO.pdf*, 2010, s. 6)

$$(3) I = \ln(w_d / (w_o + c)) \approx (\mu_d - \mu_o - \delta) + \varepsilon_d - \varepsilon_o$$

- C: Mobilitetskostnader
- δ er lønnsekivalent mobilitetskostnad.

Migrering skjer på bakgrunn av indeksens fortegn I, er I positiv vil et individ ifølge modellen velge å emigrere fordi lønnskostnaden ved å flytte veier opp for andre kostnader.

Utvandringsraten (P) fra opprinnelseslandet er da gitt ved:

$$(4) P = \Pr(\varepsilon_d - \varepsilon_o > -(\mu_d - \mu_o - \delta)) = 1 - \Phi(-(\mu_d - \mu_o - \delta) / \sigma_\varepsilon).$$

- σ_{ϵ} : Er variansen for feilleddforskjellen $\epsilon_d - \epsilon_o$
- Φ : Er standard normalfordeling
- P = Emigrasjonsrate definert som antall emigranter delt på befolkning i opphavslandet (Brunborg & Cappelen, 2009, s. 6)

Likning (4) viser at høyere grad av inntekt i opprinnelseslandet vil senke P , mens høyere inntekt i destinasjonslandet øker P . Altså desto høyere inntektsmulighet det finnes i destinasjonslandet medfører mindre migrasjon, og motsatt. (Brunborg & Cappelen, 2009, s. 6)

2.3.1 En foreslått utvidelse av basismodellen

Henrik Johannessen (*MasteroppgaveDUO.pdf*, 2010.) skrev i sin masteroppgave om forslag til utvidelse av modellen. Dette gjorde han ved å justere på modellen og benytte priser (kjøpekraft) isteden for lønninger (inntekt). Johansen utvidet modellen i et forsøk på å også regne ut migrasjonsutvikling for klimaflykninger. Her mottas lønn opprinnelseslandet og brukes i destinasjonslandet. Informasjon vi kan hente ut av den utvidede modellen blir altså det samme bare motsatt. Arbeidsinnvandrere (pendlere) mottar inntekt i Norge, og bruker den ofte i hjemlandet. (*MasteroppgaveDUO.pdf*, 2010, s. 25)

Hvis vi går ut fra at prisnivået i landet man velger å pendle til påvirker valget om arbeidsinnvandrere ønsker å flytte. Kan vi bruke Johansen sin tilnærming til modellen.

Han benytter på samme måte som i den originale modellen, to land: Det opprinnelige landet (0) og ankomstlandet (d). (1) skal ifølge Johannessen beskrive det prisnivået i opphavslandet dersom man ikke flytter. Vi kan derfor benytte modellen til å beskrive prisnivået en arbeidsinnvandrer bosatt i det opprinnelige landet vil møte hvis individet ikke emigrerer. (*MasteroppgaveDUO.pdf*, 2010., s. 25)

$$(1) \ln p_o = a_o + \epsilon_{op} \text{ hvor } \epsilon_{op} \sim N(0, \sigma_{op}^2)$$

- a_o = Her tolkes a_o på samme måte som Johansens utvidelse av modellen som individuelle faktorer som for eksempel forbruksmønster, opphav eller faste utgifter.
- ϵ_{op} : Her tolkes ϵ_{op} som feilleddet som skal fange opp uobserverbare faktorer med gjennomsnitt 0 og varians σ_{op}^2 .

På samme måte som i den forrige modellen møter man et prisnivå i destinasjonslandet d:

$$(2) \ln p_d = a_d + \varepsilon_{dp} \text{ hvor } \varepsilon_{dp} \sim N(0, \sigma_{dp}^2)$$

På samme måte som i basismodellen tas beslutningen om individet ønsker å flytte på bakgrunn av fortegnet til indeksen I. (*MasteroppgaveDUO.pdf*, 2010., s. 26)

$$(3) I = \ln \left(\frac{p_o}{p_d + c} \right) \approx (a_o - a_d - \delta) - \varepsilon_{dp} + \varepsilon_{op}$$

- C: Mobilitetskostnader

Beslutningen om å migrere eller ikke, bestemmes av fortegnet til en indeks (I) på samme måte som i den originale modellen. Johansen har imidlertid forandret prisnivå i den opprinnelige landet over brøkstreken og destinasjonslandet under.

(*MasteroppgaveDUO.pdf*, 2010., s. 26) Dette er fordi han tar utgangspunkt i klimaflykninger. De får pensjon fra Norge og bruker mesteparten i utlandet. Modellen viser altså prisnivået i Norge hvis pensjonistene ikke flytter, delt på prisnivået i destinasjonslandet hvis de flytter pluss mobilitetskostnader (C) ved flytting. Vi vet at prisnivået i Norge er høyere enn i Polen. Ved praktisk bruk av modellen vil altså det foreligge et lavt prisnivå delt på et høyere prisnivå pluss kostnadene ved å flytte. Hvis vi fortsatt legger til grunn at prisnivået i landet man ønsker å flytte til påvirker valget om å flytte, betyr dette at det vil virke negativt, får polske arbeidsinnvandrere å flytte til Norge. Imidlertid så har Norge et høyere inntektsnivå enn i Polen, og at det kan påvirke polske arbeidsinnvandrere ønsker å dra til Norge. I praksis betyr dette at vi må undersøke både inntekts- og priskomponenten for å vurdere i hvilken grad det er positivt for polske arbeidsinnvandrere å flytte til Norge.

2.3.2 Bruk av begge modellene (satt sammen)

Her vises har lønns- og priskomponent for både originallandet og destinasjonslandet.

- $\ln w_o = \mu_o + \varepsilon_o$ hvor $\varepsilon_o \sim N(0, \sigma_o^2)$
- $\ln w_d = \mu_d + \varepsilon_d$ hvor $\varepsilon_d \sim N(0, \sigma_d^2)$
- $\ln p_o = a_o + \varepsilon_{op}$ hvor $\varepsilon_{op} \sim N(0, \sigma_{op}^2)$
- $\ln p_d = a_d + \varepsilon_{dp}$ hvor $\varepsilon_{dp} \sim N(0, \sigma_{dp}^2)$

Spørsmålet om arbeidsinnvandreren ønsker å flytte avgjøres av fortegnet indeksen:
(*MasteroppgaveDUO.pdf*, 2010., s. 28)

$$I = \ln(w_d/(w_o + c)) - \ln(p_o/(p_d + c)) = \mu_d - \mu_o + a_o - a_d - \delta + (\epsilon_d - \epsilon_o + \epsilon_{op} - \epsilon_{dp})$$

«Her fanges det relative prisnivået opp som en deltagende faktor gjennom leddet $\ln(p_d/p_o)$, i stedet for justere lønnsledende for kjøpekraft». (*MasteroppgaveDUO.pdf*, 2010., s. 28)

Ved bruk av begge modellene satt sammen blir det tydelig at det finnes et samspill mellom inntekt og pris. Hvis det er høyere pris på varer i destinasjonslandet enn i hjemlandet vil det virke negativt på avgjørelsen om å flytte. Samtidig er det slik at hvis inntektene i destinasjonslandet er tilstrekkelig høye, vil prisnivået destinasjonslandet få mindre betydning, og omvendt.

3. Metode

I dette kapittelet redegjøre vi for de metodiske verktøyene som er blitt benyttet i arbeidet med bacheloroppgaven bli presentert.

Jacobsen (Jacobsen, 2015, s. 15) beskriver metode som en fremgangsmåte forskere bruker til å samle inn data fra virkeligheten, empiri. Forskningsmetode er en planmessig fremgangsmåte, og brukes som et hjelpemiddel til å beskrive virkeligheten. Virkeligheten kan for eksempel beskrives ulikt avhengig av på hvilken metode som brukes til datainnsamling- og analyse.

3.1 Kvalitativ metode

Forskningsprosjektet tar i bruk kvalitativ metode for å undersøke virkeligheten. Jacobsen (Jacobsen, 2015, s. 142) beskriver kvalitative data som empiri i form av ord, setninger og tekster som formidler mening. Kvalitativ metode gir oss muligheten tilegne oss dybdekunnskap om tema som blir studert, dette var et moment vi mente var viktig for å kunne forstå hvilke faktorer som påvirker byggebransjen og arbeidsinnvandring.

Datamateriale i form av ord bidrar også til å gi oss en dypere forståelse av fenomenet, da bruken av ord i stedet for tall (som er tilfelle i kvantitative studier) gir oss en nærhet til informanten(e) i undersøkelsen. Utfordringen ved å bruke kvalitativ metode er at det krever

stor ressursbruk, noe som medfører at færre informanter blir intervjuet. Dette kan problematisere generaliseringen av funnene, fordi vi ikke har mulighet til å intervju så mange som vi hadde ønsket. På en annen side kan kvalitative intervjuer gjøre det mulig å få fram kompleksitet og nyanser, hos komplekse sosiale fenomener.

I følge Jacobsen (Jacobsen, 2015, s. 145) finnes det fire aktuelle ulike metoder for undersøkelse innenfor kvalitativ metode, disse er:

- Observasjoner, altså observasjon av intervjuobjektene i handling
- Åpne- eller dybdeintervjuer, hvor enkelte informanter blir intervjuet
- Fokusgrupper (gruppesamtaler),
- Dokumentundersøkelse, hvor det benyttes innsamling og bearbeiding av sekundærdata.

De første er primær, siste sekundær, vi velger å bruke dybdeintervju i vår oppgave. Grunnen til dette er at vi ønsket å få mest mulig informasjon og meninger ut av vår informant. Vi ønsket en dypere forståelse og komme på innsiden av hvordan byggebransjen i Norge fungerer, og få en forståelse av i hvilken grad arbeidsinnvandring er viktig for bransjen. Vi ønsket å tilegne oss mest mulig kunnskap ut av hvert enkelt intervju. To av våre andre planlagte intervjuer, ble som tidligere nevnt dessverre avlyst. I ettertid er vi derfor takknemlig for at vi valgte nettopp denne intervjuformen.

3.2 Forskningsdesign

Forskningsdesign skal fungere som en overordnet plan for videre studier, her fastsettes det vi ønsker å undersøke, hvem vi ønsker å undersøke og hvordan vi ønsker å gjennomføre undersøkelsen. (Sander, 2022a)

Valget av forskningsdesign bør skje tidlig i studiefasen, utarbeidelse skjer på bakgrunn av den valgte problemstillingen. Basert på formuleringen av problemstilling velges det forskningsdesignet som passer best til å tolke og presentere funnene i oppgaven og senere svare på problemstillingen. (Johannessen et al., 2021, s. 33) Forskningsdesignet har altså som oppgave å understøtte det vi ønsker å få svar på i en undersøkelse.

Det finnes i utgangspunktet tre ulike typer grunnleggende tilnæringsmåter for forskningsdesign: eksplorerende-, deskriptivt- og kausalt design. Eksplorerende design er utforskende og benyttes til undersøkelser der det finnes begrensede mengder tidligere forskning, eller i situasjoner hvor vi har til hensikt å vurdere hvorvidt et forskningsprosjekt er realistisk. For eksempel i en forundersøkelse. (Sander, 2022a) Deskriptivt design blir kalt det beskrivende designet, og brukes i situasjoner hvor vi ønsker å finne- eller beskrive sammenhenger mellom enkeltvariabler eller fler variabler. (Sander, 2022b) Kausalitet betyr årsakssammenheng, og brukes i situasjoner hvor vi ønsker å undersøke om det finnes en sammenheng eller virkning mellom variabler. (Sander, 2022c) Vi benyttet et eksplorerende design i vår undersøkelse, bakgrunnen for dette valgte designet var at vi i utgangspunktet ikke var sikre på om vårt forskningsprosjekt lot seg gjennomføre, fordi det enda ikke finnes mye forskning på konsekvenser av koronapandemien.

Innenfor kvalitativ metode finnes det fire ulike kategorier for tilnæringer. (Johannessen et al., 2021, s. 78-79)

- Fenomenologisk design
- Casedesign
- Etnografisk design
- Grounded Theory-design

Vi valgte å benytte førstnevnte. Det kvalitative designet beskrives av Johannessen «som en fenomenologisk tilnærming til å beskriv og utforske og beskrive mennesker og deres erfaringer med forståelse av et fenomen». (Johannessen et al., 2021, s. 78) Mennesker kan ikke forstås og studeres på samme måte som gjenstander og ting, men må studeres utfra individenes væremåte og virkelighetsoppfatning, fordi vi er opplevende individ som oppfatter fenomener ulikt. Fenomenologisk brukes altså til å studere hvordan verden og omgivelser slik den enkelte oppfatter den, slik at aktørenes perspektiver og opplevelser kommer frem. (Johannessen et al., 2021, s. 78) Dette punktet så vi på som passende og er selve grunnen til at vi valgte nettopp dette designet. Vi ønsket et innblikk i byggebransjen i Norge, og hvordan vår informant oppfattet virkeligheten. Ved bruk av fenomenologisk design ønsket vi at informantens perspektiv og opplevelser av byggebransjen,

koronapandemien og arbeidsinnvandring i Norge, skulle gi oss andre perspektiver enn den en forskningsrapport eller statistikk kunne.

3.3 Datainnsamling

Vi har samlet inn primær og sekundærdata, primærdata er data som samles inn for å svar på en klart avgrenset og aktuell problemstilling, mens sekundærdata er allerede eksisterende data kilder, for eksempel statistikk eller undersøkelser. (*Primære og sekundære datakilder - UTGÅTT - Markedsføring og ledelse 1 (LK06) - NDLA*)

Vår undersøkelse foregikk i form av et personlig dybdeintervju, dette var vår primærdata. Vi benyttet en kvalitativ metode for innsamling av data tilknyttet intervjuet. Valget er basert på vårt ønske om å gå i dybden på fenomenet og utforske arbeidsinnvandring i byggebransjen og oppnå en så nyansert og detaljert beskrivelse som mulig. Vår kvalitative tilnærming gjør det også mulig for oss å stille oppfølgings spørsmål, og oppnå en så helhetlig forståelse som mulig, noe som ikke er mulig ved bruk av for eksempel kvantitative spørreskjemaer. Dette var en viktig for oss, fordi vi kun hadde mulighet til å arrangere et intervju, da de to andre vi hadde planlagt ikke lot seg gjennomføre.

Vi har valgt en fenomenologisk tilnærming innenfor eksplorativt design. Denne tilnærmingen er i utgangspunktet mest brukt med forskningstemaer med lite tidligere forskning, eller kunnskap på området. Designet åpner også opp for å oppdage tanker og meninger eller vinklinger vi ikke hadde forutsett. Vi gikk inn i intervjuprosessen med lite forkunnskaper. Vi studerte kun tidligere forskning som var nødvendig for å være i stand til å lage forskningsspørsmålene, det finnes i liten grad forskning på (vårt tema etter korona). Dette var en strategi vi brukte for å i størst mulig grad la vår informants subjektive opplevelse av fenomenene, være så lite påvirket av vår opplevelse av tema som mulig.

3.4 Utvalgsstrategi og rekrutering av primærdata

Vår primærdata består av et dybdeintervju, utført ved hjelp av et teknologisk hjelpemiddel. Vårt valg av intervjuform er basert på ønsket om en detaljert beskrivelse, hvor informantens

meninger og refleksjoner skulle komme tydelig frem. (Johannessen et al., 2021, s. 146)

Videre ønsket vi å benytte et ustrukturert intervju. Intervjuformen er åpen, fleksibel og uformell. I forkant av intervjuet ble det gjennomført diverse telefonsamtaler og meldingsutvekslinger, hvor tema for intervjuet, ønskede kriterier og våre forventninger til intervjuet presentert. Dette medførte at den ustrukturerte intervjuformen ble svært informativ, fordi vi fikk nødvendig informasjon om tema, samtidig som informanten ga informasjon vi ikke hadde tenkt på. Informanten er rekruttert utfra vårt personlige nettverk. Informanten ble rekruttert basert på vår tro om at informanten kunne bidra med verdifull informasjon, fra innsiden av byggebransjen i Norge. Vi hadde i utgangspunktet planlagt å gjennomføre to ytterligere intervju med samme form og metode som det vi gjennomførte. Vi ønsket å intervju sentrale personer i arbeids- og inkluderingsdepartementet og en sentral person i NHO. Dette lot seg dessverre ikke gjennomføre da de to nevnte organisasjonene befant seg i en situasjon med store arbeidsmengde på bakgrunn av urolighetene i Ukraina. Dette er en svakhet med vårt metodevalg, selv om vårt valg gir dyptliggende informasjon om temaer, er de ressurskrevende å gjennomføre med mange informanter.

3.5 Utforming av intervju

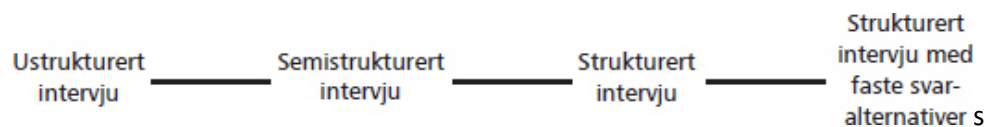
Intervjuguider er et hjelpemiddel som benyttes i for eksempel dybdeintervjuer eller gruppesamtaler. Vi startet med å identifisere deltemaer som er relevante for vår overordnede problemstilling. Intervjuguide passer til et semistrukturert spørsmål som vi har valgt å bruke.

Dybdeintervjuer, eller dyptgående intervju er vår anvendte innsamlingsmetode av primærdata. Dette er en intervjuform som er hensiktsmessig der vi ønsker en dypere forståelse for tematikken. Intervjuet ga oss muligheten til å fange informantens oppfatning og mening omkring koronapandemiens påvirkning på arbeidsinnvandring i byggebransjen, og stille oppfølgings spørsmål der det fantes usikkerhet.

Ifølge Johannessen (Johannessen et al., 2021, s. 148) kan et intervju være strukturert i forskjellig grad, Det finnes:

- Ustrukturerte åpne intervjuer, bærer preg av lite formalitet, og minner om en samtale. Spørsmålenes rekkefølge er fastsatt og stilles på bakgrunn av hovedtemaer.
- Semistrukturerte intervjuer (delvis strukturerte) er basert på en intervjuguide med overordnede spørsmål. Rekkefølgen på temaer og spørsmål kan imidlertid variere.

- Strukturert intervju er noe mer standardiserte, hvor spørsmål, tema og rekkefølge er fastsatt på forhånd.
- Strukturert intervjuer med faste svaralternativer, har faste spørsmål og svaralternativer, denne formen brukes gjerne i store utvalg som gjør det nødvendig å standardisere spørsmålene

Figur. 4 – Forskjellige grader av struktur på intervjuet (Johannessen et al., 2021, s. 147)

3.6 Innsamling av sekundærdata

Sekundærdata er en felles betegnelse på data eller informasjon som er innsamlet av andre. Sekundærdata skal hjelpe med å styrke hypotesen og bidra med relevant informasjon for å svare på problemstillingen. Informasjon som blir brukt som sekundærdata må ha en relevans for oppgaven og problemstillingen for å yte sitt formål. I denne oppgaven er det presentert sekundærdata i form av statistikk, modeller, og informasjon fra relevante personer, forskning og artikler. Dette gjorde for å informasjon vi kunne bruke til å kompensere for manglende primærdata. Vi så på det som viktig å innhente så mye informasjon som mulig, selv om informasjonen ikke kom fra innsiden av byggebransjen.

For å kunne svare på problemstillingen i denne oppgaven var bruk av sekundærdata nødvendig. Sekundærdata ga nyttig informasjon for å dra konklusjoner og styrke oppgavens innhold. Informasjon og data som er hentet fra sekundærkilder stammer hovedsakelig fra nyere tider for å holde relevansen til oppgaven. Et unntak på dette er statistikk hentet fra tidligere tider for å sammenligne med dagens situasjon.

Sekundærkilder som er blitt brukt i oppgaven er samlet inn fra troverdige kilder, ettersom at det stilles krav om å være kildekritisk.

Sekundærdataen i oppgaven skal støtte og veie opp for mangel av flere dybdeintervjuer i primærkilden. Dette hjelper med å kompensere funnene og informasjonen som er hentet fra dybdeintervjuet.

3.7 Reliabilitet og validitet

«Hva er god kvalitet på kvalitative forskningsopplegg?» (Johannessen et al., 2021, s. 231)

Kvantitativ forskning benytter ulike validitetsformer samt reliabilitet for å bestemme kvaliteten på studien eller dens gyldighet.

Kvalitative undersøkelser må imidlertid vurderes på en annen måte enn kvantitative undersøkelser. Vi må derfor opererer med begrepene:

- Pålitelighet (reliabilitet)
- Troverdighet (intern validitet)
- Overførbarhet (ekstern validitet)
- Overensstemmelse (objektivitet) (som mål på kvalitet i kvalitative undersøkelsesopplegg.)

3.7.1 Reliabilitet (Pålitelighet)

Reliabilitet knyttes til dataen som blir brukt i oppgaven. Dataen som brukes, hvordan dataen er innsamlet, og hvordan dataen bearbeides kan påvirke reliabiliteten også kalt påliteligheten for oppgaven. (Johannessen et al., 2021, s. 231)

For kvantitative studier er reliabiliteten kritisk. Denne oppgaven bygger seg på en kvalitativ studie, med bruk av sekundærkilder som er hentet fra troverdige kilder og forskere. Dette betyr at kravet om reliabilitet ikke oppstår som like kritisk og hensiktsmessig som ved en kvantitativ studie. Grunnen for dette er at innsamling av data går gjennom en åpen samtale mellom intervjuer og informant. For å styrke påliteligheten i en kvalitativ studie kan forskeren gi leseren en åpen og detaljert fremstilling av fremgangsmåten under hele forskningsprosessen. (Johannessen et al., 2021, s. 231) Å legge vekt på hensiktsmessige kriterier for evaluering kan også hjelpe med å styrke påliteligheten.

3.7.2 Validitet

Validitet, refereres til som gyldighet, beskrives som i hvilken grad forskere kan trekke gyldige slutninger utfra et forsøk eller studie, altså det de har til hensikt å måle i forhold til den valgte problemstillingen. (Dahlum, 2021) For å være i stand til å trekke gyldige slutninger er

det essensielt å studere mange informanter. I vår studie har vi ikke hatt muligheten til dette, da vi bare hadde mulighet til å intervju en informant. Det er derfor vanskelig å trekke valide slutninger basert på våre funn knyttet til intervjuet.

3.7.3 Troverdighet (intern validitet)

Intern validitet innenfor kvalitative studier kan ifølge intro (Johannessen et al., 2021, s. 232) bli definert utfra et spørsmål «måler vi det vi tror vi måler», (altså om det finnes en sammenheng). Innfor kvalitative studier er problematisk å kvantifisere, altså måle. Ettersom kvalitative data er vanskelige å tallfeste fordi dataen er hentet fra muntlige kilder som transkriberes. I følge Johannessen kan imidlertid validitet omhandler i hvilken grad fremgangsmåten som benyttes, og funnene som observeres representerer virkeligheten. (Johannessen et al., 2021, s. 232) I vår studie har det vært problematisk å trekke slutninger som kan være representativt for i hvilken grad informasjonen i intervjuet er representativt, fordi vi kun har intervjuet en informant.

3.7.4 Overførbarhet (ekstern validitet)

På samme måte som intern validitet kan ekstern validitet også defineres ved hjelp av et spørsmål. Spørsmålet er hentet fra intro (det kval for) og lyder «Kan resultater fra et forskningsprosjekt overføres til liknende fenomener?» (Johannessen et al., 2021, s. 233), altså er resultatet generaliserbart. Kan for eksempel resultat av vår studie, overføres til arbeidsinnvandring i restaurantbransjen? I kvantitative studier kan det gjøres undersøkelser som gjør det mulig å generalisere utfra statistikk. Altså ved hjelp av en stikkprøve, kunne si noe med en prosentvis sikkerhet om en hel populasjon. Ønsket om generalisering er problematisk ved bruk av kvalitativ metode.

3.8 Bekreftbarhet (objektivitet)

Bekreftbarhet skal sikre at funnene i den kvalitative forskningen ikke blir et resultat av forskerens subjektive holdninger, men at det blir et resultat av de viktige funnene. Bekreftbarhet viser til i hvilken grad de kvalitative resultatene kan bekreftes av andre forskere som gjennomfører samme undersøkelse. (Johannessen et al., 2021, s. 234)

4.0 Drøfting

4.1 Forskningsspørsmål 1:

«Finnes det en tendens til at arbeidsinnvandrere forsvinner, - skyldes dette korona?»

Vi så allerede i foregående kapittel at arbeidsinnvandringen til Norge siden 2012 har vært synkende. (Figur. 1 – Innvandring etter innvandringsbakgrunn (SSB. 2021)) Artikkelen vi benyttet som kildemateriale hentydet til at koronapandemien la en sterk demper på innvandring i fjor. Vi skal i løpet av besvarelsen på vårt første forskningsspørsmål drøfte om det finnes en slik tendens, og om den i så fall kan knyttes til koronapandemien.

Basismodellen vi har benyttet (Brunborg & Cappelen, 2009.) brukes utgangspunktet til å måle migrasjonsutvikling basert på konjunktursvingninger. Og brukes til å måle lønnsforskjeller i opphavsland og destinasjonsland.

Utgangspunktet for modellen er at desto lavere lønninger det er i eget land desto høyere sannsynlighet er det for at folk emigrerer, samtidig som høye lønninger i eget land gjør det mindre sannsynlig at folk emigrerer. Norge er et land med høye lønninger sammenlignet med andre land som for eksempel Polen (figur. 2). Dette har i en årrekke ført til høy grad av arbeidsinnvandring til Norge. Vi utgangspunkt i at hvis mennesker har til hensikt og flytte på bakgrunn av økonomiske årsaker, vil lønnsnivå i destinasjonslandet påvirke antall emigranter. (Jobbmuligheter vil også ha en avgjørende faktor her.)

I artikkelen «forvarsel om polsk retur» blir den Polske ambassadøren i Norge Iwona Woicka Żuławska intervjuet (*Forvarsler om polsk retur - Arbeidslivet.no*, 2020.). Hun viste til tall som indikerer at lønnsveksten i Norge de siste årene har holdt seg relativt lav sammenlignet med voksende økonomier i Øst-Europa. Den Norske kronen har også blitt svekket. Videre i intervjuet henviste hun til en undersøkelse som viste at rundt 50% av de spurte arbeidsinnvandrerne hevdet at muligheten for høy lønn var den avgjørende faktor for å jobbe i Norge. I 2015 var polsk lønn 47,5% av Norsk lønn. I løpet av de 4 årene som gikk imellom krympet forskjellene og i 2019 hadde folk lønn nærmet seg 60 % av Norsk lønn. Videre i undersøkelsen viste det seg at 40% av de polske arbeidsinnvandrerne at de ville

holdt seg i Polen hvis de hadde tjent 6000 zloty (15000 kr 2020), og to tredjedeler ville gjort det samme om de hadde tjent mellom 6000 og 8000 zloty. Rent lønnsmessig er det altså 670 zloty som utgjør forskjellen for at en arbeidsinnvandrere ikke jobber i sitt eget hjemland, framfor et annet. (*Forvarsler om polsk retur - Arbeidslivet.no*, 2020.)

På spørsmål om det er «mindre lukrativt å være eller arbeidsinnvandrere i Norge nå enn før» svarte vår informant:

«Lønnsforskjellene er mye større i forhold til hjemlandet sitt, så er jo det at hjemlandet har jo kommet etter, de tjener jo ikke så mye mer på å jobbe i Norge lenger som de gjorde før, og vi har jo veldig regulerte lønner lønninger det er jo ikke dårlig betalt»

Dersom hensikten med å flytte er av økonomiske årsaker, er det altså mindre hensiktsmessig å flytte til Norge sammenlignet med for noen år tilbake. gjør dette det mindre attraktivt å flytte til Norge og forklarer dette en eventuell tendens?

Utvidelsen av vår basismodell (*MasteroppgaveDUO.pdf*, 2010.) tar i motsetning til basismodellen til Cappelen og Brunborg hele tiden for seg sammenhengen mellom inntektsnivået og prisnivået. Hvis vi antar at prisnivået i landet man velger å bosette seg har en innvirkning på avgjørelsen om å flytte, eller ikke, kan vi bruke utvidelsen av modellen. Modellen tar for seg både pris og lønnsnivå. En viktig faktor å merke seg som er at det hele tiden foregår et samspill mellom disse faktorene som til slutt påvirker om man velger å flytte, bli i opprinnelseslandet, eller ikke flytte tilbake til Norge.

Hvis prisnivået er høyere i utlandet enn i hjemlandet vil det naturligvis virke negativt inn på avgjørelsen om å emigrere, samtidig som det vil virke positivt hvis prisnivået er lavere. Norge har fortsatt høyere lønninger enn Polen, men samtidig har vi også høyere priser på varer og tjenester. Det finnes liten mening å emigrere til et land du vil få millionlønn hvis prisnivået er tilsvarende høyt, særlig hvis du i tillegg må medberegne kostnader ved reise.

(*MasteroppgaveDUO.pdf*, u.å., s. 26)

For å tilegne oss et helhetlig bilde av hva som fører til at mennesker velger å arbeidsinnvandre til Norge og om det finnes en tendens til at færre velger å flytte til er viktig å undersøke samspillet mellom de to inntekt- og prisnivå.

På den ene siden trenger ikke lønningene i Polen nødvendigvis å være tilnærmet de Norske, så lenge prisnivået og forbruksmønster er tilstrekkelig lavt. Videre viser tall at Polen har hatt en vekst i lønn de siste årene. De har dessuten lavere pris på varer og tjenester enn. Polske innbyggere har derfor ikke behov for å ha samme lønnsnivå som i Norge. (*Forvarsler om polsk retur - Arbeidslivet.no, 2020.*)

På den andre siden er det slik at mange arbeidsinnvandrere som jobber og mottar lønn i Norge holder sitt forbruk på et minimum, slik at lønnsnivået mulig kan ha større påvirkning enn prisnivået. Som igjen fører til at Norge fortsatt kan være et attraktivt reisemål.

Samtidig innebærer det en stor kostnad for polske innvandrere å flytte til Norge. Dette gjelder både hvis de ikke har arbeidet i Norge før, og arbeidsinnvandrere som på ubestemt tid ble nødt til de flyttet tilbake til Polen som følge av koronarestriksjoner. Basismodellen (Brunborg & Cappelen, 2009., s. 6) klassifiserer en slik kostnad som mobilitetskostnader, denne kostnaden fanges opp i variabelen c i modellen, og består av kostnader knyttet til å flytte. Dette kan være alt fra kostnader i forbindelse med ny bolig, selve forflyttingen som for eksempel fly, bil osv.

Vi har sett at lønningene i Polen nødvendigvis ikke trenger å bli like som de norske, for at det skal bli attraktivt for polakker å jobbe i Polen, på grunn av lavt prisnivå. Høyere lønnsnivå i Polen de siste årene og lavere priser på varer, kan være en faktor som fører til at færre velger å jobbe i Norge. Vi kan altså gå ut fra at det muligens finnes en tendens. Et annet spørsmål er imidlertid om tendensen kan knyttes til korona.

Deler av statistikken vi har benyttet til å drøfte om det finnes en tendens til mindre arbeidsinnvandring allerede før korona er publisert i 2019. Koronapandemien har derfor ikke direkte hatt en påvirkning på tendensen før, men kan imidlertid indirekte ha påvirket i senere tid. Koronarestriksjonene førte til at mange arbeidsinnvandrere, ble nødt til å flytte tilbake til Polen på ubestemt tid. Mange arbeidsinnvandrere mistet arbeid nærmest over natten.

Vår informant beskriver det slik:

«Det var en periode hvor de ikke fikk lov til å komme inn og da tror jeg det forsvant mange.»

«Flesteparten av de har jo ikke råd til å være 2 måneder uten lønn. De har jo regninger de skal betale hjemme de også.»

Koronarestriksjonene førte til at mange måtte flytte tilbake til Polen. Som vår informant hevder ble mange nødt til å søke nytt arbeid i Polen da, de ikke har mulighet til å ikke motta lønn i en ubestemt periode. Mange fikk imidlertid tilbudt om kompensasjon i form av b.l.a. dagpenger på grunn av permittering. FaFo forsker Anne Mette Ødegård mener imidlertid at mange arbeidsinnvandrere ville ha problemer med å sette seg inn i tiltakene, noe som medfører at mange ikke får benyttet seg av tilbudet. (*Korona-krisa*, 2020.) Samtidig er ikke den økonomiske kompensasjonen noe garanti for at arbeidsinnvandrere forblir i Norge. Mange måtte reise tilbake til Polen. Lønningene i Polen er som kjent høyere enn tidligere, med et lavere prisnivå enn Norge. Dette kan gjøre det attraktivt for polakker å bli i Polen selv etter at koronarestriksjonene ble opphevet. Det finnes enda ingen offisiell statistikk som sier noe om i hvilken grad arbeidsinnvandrere har returnert etter korona, eller om de ønsker å forbli i sitt opprinnelsesland.

Vi ser en tendens til at Norge er et mindre attraktivt land for arbeidsinnvandrere enn det har vært tidligere. Det er imidlertid vanskelig å konkludere noe spesifikt om koronas påvirkning på det hele. Mange måtte reise tilbake og skaffe seg nytt arbeid. Bedre vilkår i Polen kan potensielt få mange til å ikke ønske å reise tilbake til Norge. Slik kan koronapandemien være med på å sette fortgang i tendensen vi allerede har sett. Dette kan potensielt medføre at polske arbeidsinnvandrere, som er den største gruppen arbeidsinnvandrere i Norge, kan klare seg fint med noe lavere lønn enn i Norge, fordi kostnadene på varer og tjenester er lavere.

4.2 Forskningsspørsmål 2:

«Har byggeprosjekter stoppet opp som følge av koronapandemien?»

For å se om koronapandemien har hatt enten en direkte eller indirekte påvirkning på byggeprosjekter skal drøfte to faktorer:

- mangel på arbeidskraft
- dyrere råvarepriser, og forsinkelse i leveranser.

En stor prosentdel av arbeidere i byggebransjen er arbeidsinnvandrere, dette kan selvfølgelig variere fra bedrift til bedrift. Når koronapandemien inntreffer Norge og mange av arbeidsinnvandrerne blir permittert blir det plutselig en stor mangel på arbeidskraft, og det blir naturlig å stoppe byggeprosjektene inntil videre. Dette vil ha en varierende effekt på bedriften. Bedrifter som bruker mange arbeidsinnvandrere vil ha en større påkjenning, enn de som ikke bruke fullt så mange. Dette kan være en faktor som kan argumentere for at koronapandemien har hatt et indirekte utslag for hvorfor byggebransjen har stoppet opp i enkelte bedrifter.

Informanten vår opplyste fra egen erfaring at det var lenge siden han hadde sett en norsk læregutt i sin bransje, og informerte videre om at han var helt klart avhengig av arbeidsinnvandring. Dette kan ikke brukes som et generaliserende argument for byggebransjen i sin helhet, men kan gi et inntrykk av situasjonen. Informasjonen gir oss også et inntrykk av at han, og kanskje andre bedrifter slet med å finne norsk arbeidskraft som kunne erstatte utenlandsk arbeidskraft for å fortette byggeprosjektene.

Bedrifter informerte NHO om at de hadde opplevd en unormal prisstigning på råstoff og byggevarer. Dette sees også i råvareindeksen hentet fra Statistisk sentralbyrå hvor nærmest alt råmateriale har hatt en økning. (Se Figur 3.)

På grunn av at grensene har vært stengt har dette gitt konsekvenser for arbeidsinnvandrere og vareflyten, sier Jon Sandnes som er administrerende direktør i Byggenæringens Landsforening. Dette bekrefter flere bedrifter, og sier de har blitt møtt av flere stengte varehus, opplevd å få råmateriale leveransene sine levert senere enn forventet, og til og med kansellert fra leverandøren. I en undersøkelse utført av NHO bekrefter 38% av

bedriftene at leveringsforsinkelse av råstoff og byggemateriale var et problem. (*Frykter forsinkelser av byggeprosjekter, 2021.*)

Korrelasjonen dette kan ha med korona å gjøre ligger mest sannsynlig i internasjonale og lokale sammenhenger. Forsinkelser i utenlandske råmateriale som gir forsinkelser av leveranser til de norske bedriftene kan være en faktor. Hvis det er mange permitterte eller sykemeldte arbeidere på én gang kan det dra ned effektiviteten til leverandørene og de bruker dermed lengre tid på å få ut råmateriale bedriftene trenger. Korona har dermed hatt en påvirkning på tilgang på råmateriale- og arbeidskraft. Det er likevel vanskelig å gi noe entydig svar på om koronapandemien medførte at prosjekter stoppet opp, selv om vi ser på det som sannsynlig.

5.0 Konklusjon

I dette kapittelet skal vi diskutere i hvilken grad funnene våre kan trekkes til en konklusjon og tilslutt svare på vår problemstilling. Vi ser på det som sannsynlig at det finnes en tendens til at færre arbeidsinnvandrere velger å jobbe i Norge, og heller velger å jobbe i sitt opprinnelsesland.

Forskningsspørsmål 1:

- «Finnes det en tendens til at arbeidsinnvandrere forsvinner, - skyldes dette korona?»

Basert på våre funn ser vi på det som sannsynlig at det finnes en tendens til at færre arbeidsinnvandrere velger å jobbe i Norge, og heller velger å jobbe i sitt opprinnelsesland. En mulig årsak til denne tendensen var den voksende økonomien i Polen. Den økende økonomien gjorde at den polske lønningen nærmet seg norsk standard, og noe som kan ha medført at polske arbeidsinnvandrere i større grad ikke ønsker å pendle eller bosette seg i Norge. Det er vanskelig å si noe direkte om i hvilken grad koronapandemien har forsterket tendensen vi har sett, men vi ser på det som sannsynlig at færre velger å arbeide i Norge, fordi Polen i dag kan tilby bedre vilkår enn før.

Forskningsspørsmål 2:

- *Har koronapandemien ført til at byggeprosjekter stoppet opp?»*

Vi kan se fra drøftingen at koronapandemien har hatt i en indirekte påvirkninger på at byggeprosjekter har stoppet opp. Disse indirekte påvirkningene er hovedsakelig forsinket levering av råmateriale, mangel på arbeidsinnvandrere og arbeidskraft generelt med tanke på koronarestriksjoner. Ettersom at koronapandemien rammet hele verden, kan de lokale forsinkelsene bedriftene kjenner på stamme fra internasjonale forsinkelser av råmateriale. Forsinkelser og enten permitterte eller smittede arbeidere vil føre til en nedgang i effektiviteten av arbeidet på byggeplassen eller en direkte stopp av byggeprosjekter. Vi ser at dette har en tilknytning til koronapandemien og kan dermed konkludere på forskningsspørsmål 2 at koronapandemien har ført til at byggeprosjekter har stoppet opp.

«Hvordan har koronapandemien påvirket arbeidsinnvandring i byggebransjen»

Det finnes enda lite statistikk og informasjon om hvorvidt arbeidsinnvandrerne har returnert til Norge etter koronapandemien, dette gjør det vanskelig å trekke direkte slutninger, basert på koronapandemiens effekter. Vi ser på det som sannsynlig at restriksjoner som følge av koronapandemien fører til at færre arbeidsinnvandrere velger å arbeide i Norge.

Vi har funn for at koronapandemien har gjort utslag på byggeprosjekter gjennom forskningsspørsmål 2 og har satt prosjekter på pause på ubestemt tid og hatt en negativ påvirkningskraft for bedrifter generelt, og deres byggeprosjekter. Vi kan dermed konkludere med at koronapandemien har påvirket byggebransjen, men det er enda for tidlig å si hvor stor det har påvirket arbeidstakere.

6.0 Kildehenvisning:

08656: Byggjekostnadsindeks for bustader. Materialindeksar for trelast, betong og stål

(2015=100) 2005 - 2021-PX-Web SSB. (u.å.). SSB. Hentet 24. mai 2022, fra

<https://www.ssb.no/system/>

Annonsørinnhold: Norge er avhengig av personer som Alexey. Så kom pandemien. (u.å.). VG.

Hentet 24. mai 2022, fra <https://www.vg.no/annonsorinnhold/imdi/arbeidsinnvandrere-under-pandemien/>

Borjas, G. J. (1994). The Economics of Immigration. *Journal of Economic Literature*, 32(4), 1667–1717.

Brunborg, H., & Cappelen, Å. (u.å.). *An econometric model for forecasting migration to Norway*. 24.

Dahlum, S. (2021). Validitet. I *Store norske leksikon*. <http://snl.no/validitet>

Fakta om innvandring. (u.å.). SSB. Hentet 25. mai 2022, fra <https://www.ssb.no/innvandring-og-innvandrere/faktaside/innvandring>

Forvarsler om polsk retur—Arbeidslivet.no. (u.å.). Hentet 24. mai 2022, fra

<https://www.arbeidslivet.no/Arbeid1/Arbeidsinnvandring/Forvarsler-om-polsk-retur/>

Frykter forsinkelser av byggeprosjekter. (u.å.). Hentet 24. mai 2022, fra

[https://www.bnl.no/artikler/2021/frykter-forsinkelser-av-](https://www.bnl.no/artikler/2021/frykter-forsinkelser-av-byggeprosjekter/?fbclid=IwAR3wfr03kfZrIBZY2KOO9t1eQ0VdTzVxOVE6eUXDed)

[byggeprosjekter/?fbclid=IwAR3wfr03kfZrIBZY2KOO9t1eQ0VdTzVxOVE6eUXDed](https://www.bnl.no/artikler/2021/frykter-forsinkelser-av-byggeprosjekter/?fbclid=IwAR3wfr03kfZrIBZY2KOO9t1eQ0VdTzVxOVE6eUXDed)
[m7kFIs32RzzWwRCeY](https://www.bnl.no/artikler/2021/frykter-forsinkelser-av-byggeprosjekter/?fbclid=IwAR3wfr03kfZrIBZY2KOO9t1eQ0VdTzVxOVE6eUXDed)

Jacobsen, D. I. (2015). *Hvordan gjennomføre undersøkelser?: Innføring i*

samfunnsvitenskapelig metode (3. utg.). Cappelen Damm akademisk.

Johannessen, A., Christoffersen, L., & Tufte, P. A. (2021). *Introduksjon til*

samfunnsvitenskapelig metode (6. utgave.). Abstrakt forlag.

Korona-krisa: Mister vi nå våre gode hjelpere – for godt? - Arbei... (u.å.). Hentet 24. mai 2022, fra <https://www.arbeidslivet.no/Arbeid1/Arbeidsinnvandring/Korona-krisa-Mister-vi-na-vare-gode-hjelpere--for-godt/>

Koronapandemien la en sterk demper på innvandringen i fjor. (u.å.). SSB. Hentet 24. mai 2022, fra <https://www.ssb.no/befolkning/innvandrere/statistikk/innvandrere-etter-innvandringsgrunn/artikler/Koronapandemien-la-en-sterk-demper-p%C3%A5-innvandringen-i-fjor>

Malt, U., & Tranøy, K. E. (2021). Empiri. I *Store norske leksikon*. <http://snl.no/empiri>

MasteroppgaveDUO.pdf. (u.å.). Hentet 24. mai 2022, fra <https://www.duo.uio.no/bitstream/handle/10852/17646/MasteroppgaveDUO.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

NTB. (u.å.). *Polakker reagerer på at arbeidsinnvandrere stemples som smittespredere.*

Dagens perspektiv. Hentet 24. mai 2022, fra

<https://dagensperspektiv.no/arbeidsliv/2021/polakker-reagerer-pa-at-arbeidsinnvandrere-stemples-som-smittespredere>

Primære og sekundære datakilder—UTGÅTT - Markedsføring og ledelse 1 (LK06)—NDLA.

(u.å.). ndla.no. Hentet 25. mai 2022, fra <https://ndla.no/nb/subject:1:433559e2-5bf4-4ba1-a592-24fa4057ec01/topic:2:183191/topic:2:105795/resource:1:93370>

regjeringen.no. (2018, august 13). *Schengen- og justissamarbeid* [Redaksjonellartikkel].

Regjeringen.no; regjeringen.no.

<https://www.regjeringen.no/no/tema/europapolitikk/tema-norge-eu/schengen-justissamarbeid/id684929/>

regjeringen.no. (2021, desember 6). *Hva EØS-avtalen omfatter* [Redaksjonellartikkel].

Regjeringen.no; regjeringen.no.

<https://www.regjeringen.no/no/tema/europapolitikk/eos1/hva-avtalen-omfatter/id685024/>

Sander, K. (2022a, mars 3). Forskningsdesign. *eStudie.no*. <https://estudie.no/hva-er-forskningsdesign/>

Sander, K. (2022b, mars 25). Deskriptivt design. *eStudie.no*. <https://estudie.no/deskriptivt-design/>

Sander, K. (2022c, mars 25). Kausalt design. *eStudie.no*. <https://estudie.no/kausalt-design/>
Statistics | Eurostat. (u.å.). Hentet 24. mai 2022, fra

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_08_10/default/table?lang=en

Stordalen, S. med V. &. (u.å.). *Stormkast med Valebrokk & Stordalen – Podcast*. Podtail.

Hentet 24. mai 2022, fra <https://podtail.com/no/podcast/stormkast-med-valebrokk-stordalen/>

Vedlegg

1. Intervjuguide
2. Informasjonsskriv

Intervjuguide med svar:

Tema: Koronapandemien og arbeidsinnvandring i byggebransjen

Problemstilling: «Hvordan har koronapandemien påvirket arbeidsinnvandring i byggebransjen?»

Hvor mange av de som jobber hos deg indirekte eller direkte er arbeidsinnvandrere tror du?

- nei jeg tenker på en byggeplass så tipper jeg at 80%, 80% pluss.

Hvor kommer arbeiderne hovedsakelig fra?

- ja har jo selvfølgelig fra baltikum, polen, sverige, litt dansker, og så har vi Ukraina, moldova.

De fleste landene er representert da?

- De fleste østeuropeiske land gjennom Schengen, det er viktig. Det er noen sånne ting du må å ha for å få arbeidstillatelsen i orden.

Hvor tilgjengelig er arbeidskraften nå sammenlignet med 5 eller 10 år siden?

- altså arbeidskraft er tilgjengelig, men det er knapphet på arbeidskraft nå.

Er dette fordi folk ikke har kommet tilbake etter at koronarestriksjonene ble opphevet?

- ja

Klarer vi oss uten Arbeidsinnvandrere i Norge?

- Vi klare oss ikke uten.
- ja det er jo ingen nordmenn som ønsker å bli håndverkere. Jeg er litt sånn kuwait vi skal jo ikke vaske gulvet eller det skal vi ha folk til å gjøre for oss det vi får gjort hjemme. Det hadde ikke blitt bygd noe i Norge uten utenlandske håndverkere.

Er det veldig mye mindre lukrativt å være eller arbeidsinnvandrere i Norge nå enn før?

- Lønnsforskjellene er mye større i forhold til hjemlandet sitt, så er jo det at hjemlandet har jo kommet etter, de tjener jo ikke så mye mer på å jobbe i Norge lenger som de gjorde før og vi har jo veldig regulerte lønner lønninger det er jo ikke dårlig betalt.

Hvilke tiltak må man gjøre hvis man skal ha arbeidsinnvandrere i Norge?

- Jeg vet ikke. Det er jo masse arbeidsinnvandring i Norge. Masse mennesker som bosetter seg.
- nei det kan ikke svare på det men jeg tror det som skjer er at hvis du kan jobbe nærmere hjemme og du kan tjene mer. Du reiser jo lengre bort fra at du tjener mer og så kanskje håndverkerlønnen må enda mer opp.

Er det er det så ille at prosjekter har stoppet opp fordi det er mangel på arbeidskraft?

- det vet jeg ikke.
- En av grunnene til at prosjektet stopper opp nå er på grunn av andre forhold og kanskje arbeidskraft
- Det er jo prisvekst den har jo vært på 11% eller 12%, vekst på prisene fra november 2020 til november 2021 og så har jeg hørt nå at vi snakker om syv prosent fra november 2021 til nå, Indeksen altså.
- Hvis du bestiller stål i dag så er det akkurat som en børskurs, så jeg tror du er heldig hvis du får 24 timers pris på stålet ditt.
- Det er det totale byggevareindeksen

Ja OK så det blir så det dyrere å ha et prosjekt nå uansett i forhold til for et par år siden da?

- For et halvt år siden men altså, alt blir jo dyrere sant, det er dyrere å frakte materialene, bensin er dyrere, det er dyrere og ikke sant alt blir jo bare dyrere og det blir knapphet på å få ting.

ja så når igjen gjør det enda dyrere etterpå?

- Det er vanskeligere og vanskeligere å regne igjen prosjektene, om det er lønnsomt.

- Det er jo det spørres litt hva slags prosjekt du har.
- Hvis du tar utgangspunkt i at vi nåverdi beregner leieinntekten og gjør det om til kvadratmeterpris.
- Hvis vi tjener så og så mye per kvadratmeter og det kan koste så og så mye per kvadratmeter å bygge, og så finner vi at kostnadene er blitt så høye at det er ikke forsvarlig å sette i gang.
- Vi må jo ha en viss fortjeneste margin eller så blir det jo bare å bytte penger da kan - jeg like gjerne sitte hjemme.

Jeg skal betale lønninger og jeg har jo så mange folk jeg har ansvar for skal få mat på bordet.

Hvilke følger tror du korona har fått for arbeidsinnvandrere?

- Det var en periode hvor de ikke fikk lov til å komme inn og da tror jeg det forsvant mange.
- Så var det jo en periode vi måtte jo dag pendle de ja da dagpendler videre til hotell i Sverige hver natt selv om de var svenske.

Svenskene pendlet stort sett, men mange av de andre, bor de i Norge på fast basis?

- De bor nok en sånn si 4 uker i Norge også er det en uke eller 2 hjemme. Vi har alt fra folk som er ukependler til folk som bor sånn 4 uker 3 uker jobber her og så er det en uke periode hjemme og så har vi et folk som har bosatt seg fast i Norge og etablert seg med familier.

Så mange som ikke har kommet tilbake, er de som da kanskje pendlet en måned eller fram og tilbake som ikke har kommet tilbake?

- ja jeg tror mange av de som ble nektet å gå på jobben i perioden hvor arbeidsinnvandrere ble nektet tilgang. Flesteparten av de har jo ikke råd til å være 2 måneder uten lønn. De har jo regninger de skal betale hjemme de også.

Er det er det noe du tenker som vi ikke har snakket om nå her det kan jo være et interessant spørsmål?

- jeg tenkt på er; Det var jo mange år mellom hver gang jeg møtte en norsk læregutt, det har gjort at det er en veldig underskudd på norske håndverkere. Vi ser at vi har noen av grupper, kanskje innvandrere grupper som blir håndverker etc. Som gjør at vi ikke trenger så mye med arbeidskraften men jeg tror også det at vi kommer til å få et det blir enda mindre arbeidsinnvandring når Ukraina skal bygges opp.

Du mener at du kan få det at hvis Ukraina og bygges om om et år eller 2 eller når det er stabiliseres så blir det enda vanskeligere og så har du veldig få faglærte håndverker i Norge?

- jeg tror det er farlig ja.

Vedlegg 2

Vil du delta i forskningsprosjektet

Bacheloroppgave – Økonomi og administrasjon

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å undersøke koronas påvirkning på arbeidsinnvandring i bygge bransjen. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Formålet med undersøkelsen er å tilegne oss innsikt om i hvilken grad arbeidsinnvandring påvirker bygge bransjen, samt hvilken påvirkning korona har hatt på det hele.

Opplysningene i undersøkelsen vil bli brukt som primærkilde i arbeidet med bacheloroppgaven

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Høgskulen på Vestlandet campus Sogndal er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Utvalget er basert på vår tro om at respondenten har nyttig informasjon.

Hva innebærer det for deg å delta?

Undersøkelsen blir gjennomført i form av et personlig dybdeintervju. Det vil bli ført lydopptak av intervjuet. Opptakene vil bli brukt i henhold til respondentens samtykke.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

Det er kun studentene som skriver oppgaven som vil ha tilgang til personlig opplysninger og lydopptak.

Respondenten vil i svært liten grad kunne gjenkjennes, da respondentens identitet vil være anonymisert.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Opplysningene anonymiseres når prosjektet avsluttes/oppgaven er godkjent, noe som etter planen er 25.05.2022. Alle opptak i forbindelse med prosjektet vil bli slettet.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- å få slettet personopplysninger om deg, og
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Trym Skogvang har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Høgskulen på Vestlandet campus Sogndal ved student: Trym Skogvang (tlf: 91 54 52 14) eller Veileder: Leiv Opstad (tlf: 73 55 99 65)
- Vårt personvernombud: Trine Anikken Larsen (tlf: 55 58 76 82)

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personverntjenester@nsd.no) eller på telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Leiv Opstad
(Forsker/veileder)

(Student)

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet: Bacheloroppgave Økonomi og administrasjon, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i personlig intervju

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Høgskulen på Vestlandet

Bacheloroppgave

BO6-2011-BO-2022-VÅR-FLOWassign

Predefinert informasjon

Startdato:	11-05-2022 00:00	Termin:	2022 VÅR
Sluttdato:	25-05-2022 14:00	Vurderingsform:	Norsk 6-trinns skala (A-F)
Eksamensform:	Bacheloroppgåve		
Flowkode:	203 BO6-2011 1 BO 2022 VÅR		
Intern sensor:	(Anonymisert)		

Deltaker

Kandidatnr.:	421
---------------------	-----

Informasjon fra deltaker

Antall ord *:	7904
----------------------	------

Egenerklæring *: Ja
Jeg bekrefter at jeg har Ja
registrert
oppgavetittelen på
norsk og engelsk i
StudentWeb og vet at
denne vil stå på
vitnemålet mitt *:

Gruppe

Gruppenavn:	(Anonymisert)
Gruppenummer:	21
Andre medlemmer i gruppen:	434

Jeg godkjenner avtalen om publisering av bacheloroppgaven min *

Ja

Er bacheloroppgaven skrevet som del av et større forskningsprosjekt ved HVL? *

Nei

Er bacheloroppgaven skrevet ved bedrift/virksomhet i næringsliv eller offentlig sektor? *

Nei